34348
W

DISSERTATIO MEDICA
De
OPIO,
Quam
Divini Numinis Auſpicio,
Conſenſu Ampliſſimi Aſcle-
piadei Ordinis,
In celeberrimo Prutenorum Lycæo.

SUB PRÆSIDIO
VIRI
Excellentiſſimi, Experientiſſimi atq; Præ-Clariſſimi
DN. DANIELIS BECKHERI,
Med. D. ejusdemq; Facultatis Senioris graviſſimi
ac Profeſſoris Primarii, Sereniſſimi Elect. Brandenb. &
Cneiphoviæ Regiomontanæ Medici Ordinarii, Lycæi
hujus p.t. Rectoris Magnifici:

Dn. Præceptoris ac Patroni gratioſiſſimi.
Publicæ ac Placidæ Philiatrorum συζητήσει
In Acroaterio Majori d. Jan. 1652.
ſubmittit
GEORGIUS Seger/ Thorun.
Auth. & Reſp.

REGIOMONTI,
Typis JOHANNIS REUSNERI,

Magnifico, Spectabili,

Excellentiſſimis, Experientiſſimis ac Præ-Clariſſimis

VIRIS,

DN. DANIELI BECKHERO, Med. D. & Prof. Primario, ejusdemq; facultatis Seniori longè meritiſſimo, Sereniſſ. Elect. Brandenb. & Cniphoviæ Regiomont. Medico Ordinario p. t. Rectori Magnifico.

DN. CHRISTOPHORO TINCTORIO, Phil. & Med. D. Sereniſſ: Elect. Brandenb. Aulæ Prutenicæ Archiatro, & artis Medicæ in hac Acad. Prof. P.

DN. JOHANNI LÖSELIO, Phil. & Med. D. ejusdemq; Prof. P. p. t. Decano Spectabili.

DN. GEORGIO LOTHO, Phil. & Med. D. Facultatis Medicæ Adjuncto, ejusdemq; Prof. P. Extraordinario.

DN. JOHANNI GEORGIO STRASBURG, Med. D. & Prof. P. Extraordinario.

DN. M. ALBERTO LINEMANNO, Mathematum Prof. P.

DN. M. VALENTINO THILONI, Eloquentiæ Prof. P.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

Dnnnnnnn. Patronis, Præceptoribus & Promotoribus ſuis, nullo non obſequii ac ſubmiſſionis obſervantia devenerandis, in animi beneficiorum hactenus in ſe uberrimè collatorum memoris perpetuum monumentum, ac ulterioris promotionis incitamentum, diſſertationem hanc Medicam Strenæ loco, cum voto cunctæ proſperitatis,

humillime offert, dicat

Georgius Seger/ A. & R.

Q*Vam præſtans ſit medicamentum Laudanum Opiatum, (ſive Opium præparatum) eis, qui egregias ipſius operationes aliquando viderunt, notum eſt; inquit* Wilhelm. Fabr. Hildanvs in reſponſ. ad Epiſt. Dœringii de Hernia Uterina p. 915. *Et veriſſimè. Teſtatur enim id affatìm tam experientia quam ſcripta Clariſſimorum Virorum, quibus Opium eſt inſtar gladii acutiſſimi, quo varij generis morbos atrociſſimos ſtrenuè aggrediuntur, profligant, imò planè jugulant. Hinc &* Platerus *affirmare non dubitavit, quòd ſi quis Opium ex uſu medico proſcribat, vix quicquam laude & commendatione dignum in praxi ſuâ præſtiturum eſſe.* Zwingerus, *cum ejus virtutem & ſalutarem operam expertus eſſet, id Nepenthes nomine condecorare compulſus eſt; teſte* Freitag. tract. de Opio c. 6. p. 61. & c. 9. p. 84. Bontii *etiam* de medic. Indorum p. 9. *hæc leguntur verba: Certe laudes hujus ſucci è Papavere expreſſi ſi vellem referre, viderer Chymicis velle ſuum honorem præripere, Hoc ſaltem dico, ſi nobis hic de Opio ac Opiatis non eſſet proſpectum, fruſtra in calidiſſimis his regionibus medicinam faceremus Dyſenteria, Cholera, Febribus ardentibus, ac reliquis bilioſis affectibus orgaſmo turgentibus. Quæ cum ita ſint, nemo ſane mihi vitio vertet, ſi paulò accuratius & quantum tenuitas ingenij mei permiſſura eſt, in ejus naturam inquiſivero. Id quod ſequentibus præſtare conor poſitionibus. Sit Ergò*

Positio I.

Opium dicitur ἀπὸ τοῦ ὀποῦ, *quod ſuccum denotat.*

Bontius de medicina Indor. p. 10. in animadverſ. ad

Garciæ c. 4. *putat, Græcos vocabulum Opium à vetuſtiſſimo populo (Indos intellige) derivaſſe, cum ab omni memoria Indi eo uſi ſint.*

II.

Ὀπὸς vocabulum ab autoribus ſumitur nonnunquam Generaliter pro omni omninò Succo lacteo; nonnunquam ſpecialiter & κατ᾽ ἐξοχὴν vel ab antiquioribus & Hippocrate, tàm pro ſucco Cyrenâico ſive ſilphij, quàm pro Lacte Fici. vide Johannis Bodæi notas ad l. 6. Theophraſti de hiſtoria Plantarum c. 3. p. 591. *Vel à Galeno & recentioribus pro Liquore Papaveris tantum.*

Papaveris ſuccus recepto à Medicis more privatim Opium appellatur, cum nullus aliorum ſuccorum, quantumvis multi ſint, in neutro genere, Opium videlicet, nominetur. Inquit Gal. de compoſ. Pharmac. ſecund. locos. L. 9. c. 4. p. 405.

III.

Dicitur Indis Affion & Amphion. Bont. de medic. Ind. pag. 10. animadverſ. ad Garciæ c. 4. *Vt & Amfiam.* Scal. exerc. 175. ſect. 1. p. 54. *Ægyptiis Affion.* Proſper Alpin. de medic. Ægypt. l. 4. c 1. p. 117. *Luſitanis corrupto nomine Amfiam, & Mauritanis, quos Indi ſecuti ſunt, Ofium, deducto à Græcorum Opio nomine.* Garcias ab Horto l. 1. arom. & ſimpl. in India naſcent. c. 4. p. 21. *Illud verò quod è Cairo adfertur Meſeri vocant;* Garcias ab horto L. cit. *Meſeri autem & contractè Miſri Ægyptus Indis eſt.*

IV. De-

IV.

Definitur, quod ſit Liquor nigri Papaveris, ex inciſa capitum exteriore membrana exſtillans, cum caliditate & ſiccitate venenatam ac narcoticam qualitatem obtinens.

§. 1. *Nota, me in tota hac diſſertatione, dum Opium voco, ſemper veterum illud & Verum intelligere. Quod ſanè Liquor eſt, non ſuccus, non lacryma: Nam, inciſâ & vulneratâ plantâ demum profluit, non vero contuſione & quaſſatione ex ea elicitur, ut ſuccus, neq; etiam ſua ſponte ex ea promanat, ut lacryma. Et licet alii (ut ex* Bontii *loco in proëmio citato patet) imprimis verò Veteres, diſtinctionem hanc inter* τὸ δάκρυον, χυλὸν καὶ ὀπὸν *non obſervent, tamen, ut recte monet* Joh. Bodæus in Notis ad l. 1. Theophr: Ereſii de hiſt. Plant. c. 1. p. m. 965. *tria hæc diſtinguenda ſunt.*

§. 2. *Porrò,* Liquor *eſt Nigri Papaveris omne verum antiquorum Opium, nec unquam ex ſemine lactucæ agreſtis fit, ut vult* Avicenna, l. 2. Canonis tract. 2. c. 526. p. m. 278.

§. 3. *Deniq; ex inciſa capitum exteriore membrana exſtillat: Papaveris ſcil. Capita jam formata & defloreſcentia, leviter inciduntur, atq; ex vulnere emanans liquor, antequam colligatur, parumper inſpiſſari ſinitur. Veterum colligendi modum vide apud* Dioſc. *Turcarum, apud* Bellonium l. 3. obſerv. memorab. c. 15. p. m. 178.

V.

Differt igitur 1. *ab illo Opio, quod hodie ad nos defertur, hoc enim ex albo non verò nigro Papavere parari teſtantur* Garcias ab Horto l. cit. Bellonius l. 3. obſerv. c. 15. p. m. 179. *cum in tota Cambaja &*

aliis regionibus, unde ad nos hodie defertur, nullum nigrum reperiatur Papaver. Garcias ab Horto. l. 1. hiſtor. arom. c. 4. p. m. 22.

VI.

Differt 2. à Meconio, quod non proprie ſic dictus Liquor eſt, ſed Succus ſive Chylus, ex capitibus Papaveris arte expreſſus.

VII.

Differt deniq; 3. à Turcarum Maslach, quod cum Winklero l. 2. de Opio ſect. 2. c. 1. artic. 7. *potius compoſitum quid ex Opio quam Opium purum eſſe, facile concedo.*

Bellonius lib. cit. c. 15. p. m. 179. Weckerus l. 1. antidot. Spec. c. 16. p. m. 273. *& alÿ plurimi Opium Turcarum Maslach eſſe dicunt; Quos tamen egregiè refutat* Winckl. Loco cit. *Nam, ſi qui Opium quotidie devorant, ad omnia animi officia inhabiles redduntur, quomodo ejus uſus militibus conveniet? Porrò. Si Maslach, quod Turcæ ſecundum Quercet. in ipſo certaminis procinctu doſi auctâ devorant, nihil aliud quam Opium eſſet? cum aſſumtionem Opii ſequatur ſopor, male certe pugnarent milites ſomnolenti. Vid. fuſius hac de re diſſerentem* Winck. L. cit. *opium tamen ſemper ſecum ferre Turcas facilè concedo, non verò animoſitatis comparandæ gratia, ſed potius ad animi tranquillitatem & jucunda ſomnia concilianda, cum eo aſveti ſint, non aliter ac noſtro tempore milites Nicotianæ.*

VIII.

Eligitur grave, denſum, guſtu amarum & calidum, odoratu ſoporiferum, fauces incendens, in maſ-

ſam

ſam veluti ex granulis diverſi coloris coactum, quod, cum frangitur, ſplendore quodam nitet, quod facile diſſolvitur, ſed non ceræ inſtar lenteſcens, quod admotum Lucernis non atrâ lucet flammâ, extinctum deniq; odoris vim conſervat.

IX.

Reiicitur verò ſecundum Dioſc. L. 4. c. 60. aut juxta alios c. 63. vel c. 65. *Illud quod* 1. *in dilutione Croci colorem reddit, id enim Glaucio fucatum eſt.* 2. *Illud, quod exiliter ſpirat & aſperius ſpectatur, id enim Lactucaceo ſucco fictum eſt.* 3. *Illud quod ſplendeſcit & infirmum eſt, id enim Gummi vitiatum eſt.*

X.

Aſt, notas has Dioſcoridis facile fallere luculenter ſatis domonſtravit Winkl. tr. de Opio L. 1. c. 4. p. m. 18. *ubi ſequentes proponit rationes:* 1. *Opium Cambajanum etiam croceum in diſſolvendo de ſe effundit colorem,* teſte Garcia ab Horto L. cit. *ubi tamen Glaucium non reperitur.*

XI.

2. *Inconveniens collectio, negligens repoſitio, ipſaq; vetuſtas etiam in cauſa eſſe poſſunt, quo minus fortiter ſpiret. Aſperitas verò etiam genuino contingere poteſt, ob involutionem quæ fit in foliis.*

XII.

3. *Cum inter notas non adulterati à Dioſcoride*

lævi-

lævitas numeretur, ſplendor autem lævitatis aßiduus comes ſit, poteſt etiam genuinum nonnihil ſplendeſcere, modo ſplendor non ſit nimius & tranſparens.

XIII.

Laudatur hodie à pleriſq; Thebaicum. Senn. nat. ſc. m. p. 525. Winkl. tr. de Opio L. 1. c. 4. p. m. 15. Hartm. in. Croll. p. m. 313. *cui tamen etiam Cambajanum comparat* Hartm. l.c.

Garcias ab Horto L. 1. hiſt. arom. & ſimpl. in India naſcent. c. 4. p. 22. *exiſtimat, Opium illud quod è Cairo adfertur, & albicat, ac magni eſt pretii, id eſſe, quod nos Thebaicum dicimus.*

XIV.

Qualitates Opii quod attinet, reperiuntur in eo partìm Manifeſtæ, partìm Occultæ.

XV.

Manifeſtæ ſunt, Siccitas in ſecundo, & Caliditas in tertio gradu.

§. 1. *In Opii manifeſta qualitate conſtituenda tres potisſimum reperiuntur Clariſſimorum Virorum diſſentientes ſententiæ. Alii enim cum veneranda antiquitate ei quartum frigiditatis gradum attribuunt: Alii verò diverſas ei adſcribunt partes ac qualitates, & frigidum in quarto, calidum verò in tertio gradu ſtatuunt: Alii deniq; eum Neotericis frigiditatem ejus plane negant, & inſignem ei Caliditatem largiuntur.*

§. 2. *Ego poſteriorem ſententiam tanquam certiſſimam amplectens, ut veritas ejus eò facilius demonſtrari poſſit, ſequentes primum fundamenti loco pono Aſſertiones:*

1. Omnia facile inflammabilia ſunt calida, ſive calor eorum

rum ſit vehemens ſive debilis. *Dico facile; Progreſſu enim temporis etiam frigidiſsima inflammari poſſe non nego. Hanc aſſertionem* Freitag. *quidem* tract. de Opio c. 3. p. m. 23. *impugnare conatur, dum ex* Scal. Exerc. 104. ſ. 8. *exemplo Camphora, quam frigidam cum eo dicit, probat, non omne id, quod facile ignem recipit vel admittit, protinus calidum eſſe. Verum, cum de Camphoræ frigiditate jure dubitem, facile etiã cadit hæc objectio. Ego contra pro veritate meæ aſſertionis ſic argumentor:*

Quicquid multas ſulphureas in ſe continet partes, calidum eſt. Omne facile inflãmabile multas ſulphureas in ſe cõtinet partes. E. Major per ſe clara, ut & minor, ſulphur enim frigidum eſſe & difficile inflammari quis unquam dixerit? Deinde; Aſſero quidem, omne facile inflammabile eſſe calidum, ſed non contra, omne calidum eſſe facile inflammabile. Quis n. dixerit (verba ſunt Scal. L. cit. p. m. 372.) *calidiſsima quæq; facilime ardere? Deniq;, Concludo quidem, omne facile inflammabile eſſe calidum, ſed non contra, omne non facile inflammabile eſſe frigidũ. Latius enim patet caliditas quam inflammatio, ut loquitur* Winkl. tract. de Opio L. 2. ſ. 2. c. 1. art. 1.

2. Omnia Graveolentia ſunt calida. *Conſentit* Gal. *dum* L. 4. de ſimpl. med. fac. c. 23. p. m. 62. *inquit; Quæ odorata ſunt, tenuia utiq; ſunt quadantenus & calida. Et ſane veriſsimè: In iis enim plurimum ſulphuris hæret, quo ſublato omnis omninò tollitur odor. Nam, 🜍 primum eſt odorabile, & reliqua omnia talia ſunt propter* 🜍. Senn. de conſ. & diſſ. c. 11. p. m. 183.

3. Omnia Amara ſunt calida. *Id quod cum univerſa fere medicorum & philoſophorum turba,* Gal. *etiam expreſſe* L. 4. de ſimpl. med. fac. c. 7. p. m. 53. *docet. Et quidem optime; Rationes namq; quas contra obiicit* Averroës L. 5. coll. c. 27. *& ex eo* Valleriola L. 1. enarrat. c. 4. *nihil evincunt. Male*

enim non omne amarũ calidum eſſe probare conantur exemplo Cineris, Opij & Cicutæ, cũ neq; ea frigida eſſe credendũ ſit: Cichorii porrò & Intybi nam neq; hæc, licet refrigerẽt frigida eſſe volo, refrigerãt n. non per ſe, ſed per accidens, amaritudine nimirũ aperiendo, & bilem ex epate abſtergendo: Fructuum deniq; quorundam, qui, dum immaturi adhuc, amari ſunt, maturati verò, ubi ſcil. calor nativus augetur, dulceſcunt. Sed, neque omnes fructus immaturi amari maturati dulceſcunt, neq; dum immaturi amari ſunt, ex ſe & ſua natura amari dicendi, cum amarorem illum ab inhærentibus adhuc partibus excrementitiis ijs largitum credem, qui, his concoctione abſumtis, ſimul evaneſcit. Franc. Valleſii *de hac aſſertione ſententiam vide* L. 9. Controverſ. c. 5. p. m. 373.

4. Omnia inflammationem & eroſionem excitantia ſunt calida. *Vis enim inflammans & corrodens à ſale amaro provenit, quem meritò calidum pronunccio.*

5. Omnia ſitim cauſantia ſunt calida. Gal. L. 1. de ſimpl. med. fac. c. 30. p. m. 14. *ſitim duplici ratione provenire docet, partìm humoris inopiâ, partìm caloris copiâ. Has duas cauſas* Cl. Senn. Inſtit. p. m. 352 *in unam contrahit, omnesq; ſitis cauſas ad ſiccitatem ſive humoris inopiam reducit. Et meritò, cum ſola ſiccitas in ore ventriculi ad ſitis generationem ſufficiat, quæ tamen non aliunde oritur, quam ab exſiccantibus, & humiditatem ventriculi nativam abſumentibus, conſentiente* Gal. L. 1. de ſymtom. cauſis c. 7. *Quæ calida eſſe, quis unquam negabit?*

6. Omnia venerem ſtimulantia ſunt calida. *Frigidis namq; calorem nativum partium ſpermaticarum obtundi, ſpiritusq; torpidiores reddi, imò ipſam deniq; ſterilitatem induci, planum eſt.*

7. Omnia Pruritum excitantia ſunt calida. *Mordacia namq; ſunt, ſalſa & acria.*

Omnia

8. Omnia citò perſpirabilia ſunt calida. *Addo citò, cum & frigida aliquando perſpirare non negem.*

9. Omnia ſudorem moventia ſunt vel calida vel occulta qualitate agentia. *Conſentit* Cl. Senn. Inſtit. p. m. 964. *Sudorem provocantia, inquit, calida ſunt ac tenuis ſubſtantiæ. Calor enim, cum tenui ſubſtantia conjunctus, in penitiores corporis partes penetrat, & humores incidit, attenuat, rarefacit, in halitum convertit, & quicquid obvium eſt, ſecum defert, & in ſumma corporis impellit; Aut, ſi quæ inter ea ſunt frigida, vel etiam adſtringentia, occulta qualitate, qua venenis reſiſtunt, malignos humores ad ambitum corporis pellunt. Hæc ille.*

10. Omnia emollientia ſunt calida. *Cum, ut habet* Gal. L. 5. de ſimpl. med. facult. c. 5. p. m. 65. *variè quidq; durius efficiatur, nempe, aut ſicceſcens, aut concreſcens, aut nimia repletione, adeò, ut vehementer diſtendatur, aut conjugatione quapiam: Hic tantum de iis, quæ quia concreta & congelata ſunt, dura nominantur, quorum emollientia Græcis* Μαλακτικὰ *dicuntur, loquor. Hæc calida ſunt, & medium quodammodo ordinem inter humectantia & ſiccantia ſortiuntur; ut loquitur* Gal. de compoſ. medic. per genera L. 3. c. 1. p. m. 529. Idem *docet* L. 6. de ſimpl. med. fac. c. 8. p. m. 67. & c. 9. p. m. 69. *Sicut econtra* Σκληρωτικὰ *ſive Indurantia frigida & humida, ut* idem *vult* L. 5. de ſimpl. med. fac. cap. 10. p. m. 69.

§. 3. *His præſuppoſitis ſic argumentor: Quicquid (1.) facile inflammatur, (2.) odorem habet gravem, (3.) Amarum eſt, (4.) Labia inflammat ac erodit, (5.) Sitim cauſat, (6.) Venerem ſtimulat, (7.) Pruritum excitat, (8.) Citò perſpirat, (9.) Sudorem movet,* & *(10.) Dura emollit; Calidum eſt:*

Opium verum facile inflammatur &c. E. Major ex ſupra

dictis eluceſcit. Minor itidem probatione non indiget, nam omnia hæc Opÿ effecta ſatis ſunt manifeſta. Unicum tantum addo; Licet Garcias ab Horto L. 1. arom. & ſimpl. in India naſc. c. 4. p. m. 22. *exemplis nonnullorum Luſitanorum probare conetur, Opium Venerem non ſtimulare, ſed potius ſterilitatem inducere, cum illi, ut* Garcias *vult, eſu Opÿ ſteriles & impotentes effecti ſint, ego tamen non ab Opÿ ſed potius Veneris nimio uſu id contigiſſe credo. Ab opio quoq; externe applicato tandem calorem nativum omnium partium, & hinc etiam ſpermaticarum, extingui concedo, non autem propter frigus, ſed propter vim ſpecificam. Et hæc hac vice de Opii caliditate dicta ſunt.*

§. 4. *Aggredior jam ſententias contrarias, quarum prima, ut ſupra dictum, ſolam Opii frigiditatem defendit. Media ejus, brevitati ſtudens, ſequenti includo Syllogiſmo:*

Si Opium (1) in moribundis frigidum anhelitum excitat, (2) Sanguinem circa cor & in cerebri ventriculis inſtar glaciei coagulat, (3) Stupefacit & Soporem inducit, (4) Calidis tantum corrigitur, Et (5) dum aſſumendum eſt calidiſſime propinatur, certe frigidum erit non calidum:

Sed verum prius, E. & poſterius.

Priores duæ rationes probantur teſtimoniis. Et quidem prima teſtimonio Nicandri & Aëtij, qui anhelitus ex opio aſſumto moribundorum frigidos fuiſſe ſcribunt. Secunda, Curæi L. de ſenſ. & ſenſibil. qui ſangvinem in nonnullis Opio extinctis, non ſolùm circa Cor conglaciatum, ſed & in cerebri ventriculis inſtar glaciei congelatum obſervavit. Poſteriores verò tres, tanquam per ſe claræ, nulla probatione indigent.

§. 5. *Ego, ut falſitas hujus ſententiæ pateat, ſimili ordine nullitatem harum rationum oſtendam. Et quidem 1. Anhelitus ille frigidus non ab Opio oritur, ſed potius ſignum eſt extincti*

inna-

innati calidi, commune omnibus moribundis. 2. Sanguinem circa cor & in ventriculis Cerebri conglaciatum inventum eſſe vix credo, cum impoſsibile ſit, etiam in frigidiſsimo corpore humano adhuc vivo tantum regnare frigus, ut glaciem generet. Sanguinem autem quendam craſſum vel concretum fuiſſe ſi quis dixerit, cum eo non diſputabo, modo craſſitiem & concretionem ejus non frigiditati ſed potius narcoſi adſcribat. 3. Stuporem, Soporem, & 4. Correctionem per calida, frigiditatem opij non adſtruere, paulò poſt patebit. 5. deniq; calidiſsime propinatur Opium, non ut frigiditas ejus retundatur, ſed quod ſopitam facultatem caloremq; nativum excitet; ut loquitur Barthol. Exerc. Philoſoph. Medic. 7. probl. 2.

§. 6. *Sequitur jam ſententia eorum, qui tot effectis caliditatem conteſtantibus victi, ne tamen ab antiquis plane recedere videantur, quarto gradui frigiditatis tertium quoq; gradum caliditatis addiderunt, atq; ita diverſas in Opio partes conſtituerunt. Primus eorum videtur eſſe* Capivaccius, *quem plerîq; alij ſecuti ſunt, inter quos imprimis hic nominandus venit* Freitagius, *qui* in tractatu ſuo de Opio *ſententiam Neotericorum mirum quantum exagitat. Hic igitur, ne & ipſe novitatis alicujus argueretur, quod caliditatem frigiditati, quam ſolam antiqui crediderunt, adjunxerit, eosdem quoq; idem docuiſſe ſcribit. Cauſam verò ob quam nulla in eorum ſcriptis reperiatur mentio* c. 3. p. m. 22. *tradit, dum inquit: Quia majus à frigore & torpore periculum, veteres qualitatis, quæ ſummopere prodeſſe queat, dum rite & recte adhibeatur, videlicet frigiditatis, duntaxat mentionem fecerunt. Verum, quia hæc nullis rationibus probat, ei ſubſcribere jam non poſſumus, ſed potius credimus, Veteres ideò tantùm frigiditatis mentionem feciſſe, quia Opium tantum frigidum eſſe voluerunt.*

§. 7. *Jam ad ſententiam ipſam. Dicunt hi diverſarum*

 par-

partium propugnatores, Opium tantum in parte externa & ſuperficiali amaritudinem habere, ratione cujus calefaciat, licet alias ſit frigidiſſimum. His addit Freit. tr. de Op. c. 3. p. m. 21. *quod in corpus demerſum facilius in actum deducatur juxta partes calidiores & tenuiores & ſpirituoſas, unde initio ſpirituum animalium agitationes & dementiæ, & audaciæ, & impetus &c. ipsâ verò frigidiore ejusdem ſubſtantiâ ad operationem veniente, quod ſerius, propter craſſitiem in qua hæret, & frigus aliquandiu naturæ reluctans, contingit, ſubſequuntur algor totius &c. Tandem* p. m. 22. & 23. *ſubjungit: Diverſas verò in Opio partes, & in iis calidiores primam ſuam exerere operationem, deinde frigidiores, & ab his noxam imprimi graviorem, liquet ex Proſpero Alpino & Bellonio, qui tradunt, Ægyptios & Turcas veſci opio ad comparandam alacritatem, tamen & functiones eorum deteriores reddi, eosq; ebrios ac torpidos apparere, fieri comatoſos, ſtupidos, inconſtantes &c.*

§. 8. *Verum enim vero, nunquam in Opio iſtam partium diverſitatem monſtrare poterunt nec potuerunt, ut loquitur* Senn. in paralip. 4. ad. L. 6. pr. p. 168. *Opium enim tantum in ſuperficie amarum aſſerere contrariatur experientiæ. Imò, non videntur duo hæc* (verba ſunt Valleſii L. 9. Controv. c. 5. p. m. 374.) *ſimul poſſe vere dici, amarum ſaporem eſſe in calido, & medicamentum aliquod frigidum amarum ſe guſtui exhibere: Diverſæ verò actiones proveniunt quidem à qualitatibus diverſis, non tamen iis, de quibus loquitur* Freitag. *Algor namq; totius, ſopor, ſtupor &c. non à frigiditate, ut quidem ille vult, ſed potius occulta provenit vi. Turcæ deniq; ut habet* Winckl. tr. de Opio L. 2. ſ. 2. c. 3. p. m. 164. *& Ægyptii ab una eademque cauſa feroces & poſtmodum calidi redduntur, quia immodico uſu Opii calidum nativum Cerebri imminuitur, & vitiosè diſponitur.*

Ego

§.9. Ego contra Negativam meam firmo ſequentibus medijs. 1. quia impoſſibile eſt ut in uno eodemq; ſubjecto ſumma frigiditas cum inſigni caliditate reperiatur: Conſentit Valleſ. L. 1. Controv. Medic. & Philoſ. c. 4. *2. quia, licet frigiditas, ſecundum eorum opinionem, ſuperet caliditatem, nulla tamen illius apparent indicia, hujus quamplurima. 3. quia partes hæ diverſæ ſeparari non poſſunt, quod tamen in Rhabarbaro & alijs diverſitate partium claris fit medicamentis.*

Vide plura apud Senn. L. 6. pract. part. 7. c. 1. p. m. 294. Winkl. tr. de Opio L. 2. ſ. 2. c. 3. p. m. 160. & ſeqq. Hartm. tr. de opio, & alios.

XVI.

Occultæ Qualitates ſunt Narcoſis & Venenoſitas.

§. 1. Circa cauſam Narcoſeos Opij conſtituendam duæ imprimis vigent autorum Opiniones. Alij enim vim ſuam narcoticam à frigore habere contendunt; Alij ab occulta qualitate, cum partibus tamen calidis & ſulphureis conjuncta, eam provenire docent.

§. 2. Agmen illorum hoc tempore ducit Freitag. *qui in* tract. ſuo de Opio *multis probare conatur, Opium ſtuporem, torporem & ſoporem manifeſtâ inferre vi, & quidem frigida, non verò calida; media ejus hæc ſunt. 1. quia calida ſomnum producunt, non quatenus calida ſunt, ſed prout vaporum multitudine cerebri poroſitates replent, viasq; obruunt, & humores in cerebro liquant ac fundunt.* c. 2. p. m. 14. *2. quia calidiora tantum pituitoſis naturis ſomnos conciliant, bilioſis, calidis, ſiccisq; potius vigilias & ſpirituum diſturbia.* c. 2. p. m. 15. *3. quia certum eſt frigus ſoporem, torporem, immobilitatem, tandemque ipſam caloris extinctionem & mortem inferre.* c. 3. p. m. 25. *Mirabile etiam eſſe dicit* c. 3. p. m. 24. *quod propugnatores ſolius*

lius caliditatis in Opio, dum docuerunt, quo pacto calida vaporoſa ſint ſoporifera, nihilominus hos affectus non calori ſoporifero, ſeu, ut loquuntur, Sulphuris halitui, in quo narcoſin omnem ponunt, ſed occultæ poſtea qualitati adſcribant, non attendentes, ea, quæ ſummis primarum qualitatum gradibus & virtutibus armata ſunt, etiam in tenui quantitate grandes edere effectus.

§. 3. *Verum, reſpondetur ad omnia tria ejus media concedendo. Nam 1. Calida eatenus tantum, quatenus vaporum multitudine cerebri poroſitates replent &c. ſomnum inducunt, modo vapores hi calidi dicantur, non frigidi. 2. Si moderatum calidorum uſum intelligat, facile ei largitur; immoderatum verò eorum uſum omnibus omninò hominibus, cujuscunq; etiam illi ſint temperamenti, ſomnum, ſtuporem, imò etiam ipſam mortem inferre, nemo negabit. Id tamen in pituitoſis citius, in bilioſis verò, calidis, ſiccisq; tardius fieri, & ego affirmo. 3. Nec ego nego, frigus ſoporem, torporem imò etiam mortem ipſam inferre, an verò ſimili modo Opium hæc omnia præſtet, hoc eſt de quo meritò dubito, adductus ſequentibus rationibus. 1. Quia vehementiam frigoris Elementaris tactu ſentimus, Opij non item. Et licet* Freit. c. 3. p. m. 25. *ſenſus & naturam noſtram ſummas elementorum qualitates activas non tolerare, easq; in glacie, nive & aqua, qua animalia circa terræ ſuperficiem temperatiore utuntur, non ineſſe ſcribat, tamen hoc ipſo nihil evincit. Nam (1) poſito, ſenſus & naturam noſtram ſummas elementorum qualitates activas tolerare non poſſe, eas tamen ſentiunt ac percipiunt. (2) poſito quoq; non concesſo; ſummas elementorum qualitates activas in glacie, nive & aqua non ineſſe (cum tamen hæc aſſertio tam experientiæ quam* Galeno *ipſo, qui* L. 1. de temperam. c. 9. p. m. 28. *igni aut aqua ad ſummum ferventi, tanquam calidiſſimo, gla-*

ciem & nivem tanquam frigidiſſima, opponit, contrarietur) quomodo igitur in Opio, tot partibus calidis conſtante, ineſſe poterit. 2. Quia frigus, maximo præcedente dolore, ſtuporem inducit, minime Opium. 3. Quia frigoris externi vis calefaciendo & torrefaciendo aut imminuitur aut planè aboletur, minimè Opij. Neq; eſt quod miretur Freitag. *Propugnatores ſolius caliditatis in Opio, licet probent omnia ſoporifera eſſe calida, nihilominus tamen facultatem narcoticam, non calori adſcribere ſoporifero. Non enim ideò medicamenta hypnotica calida eſſe probant, ut vim hanc à calore pendere demonſtrent, ſed potius ut conſtet, vim illam non dependere à frigore.*

Ex his igitur quæ dicta ſunt ſatis ſuperq; patet, male ſentire eos, qui vim narcoticam Opij à frigiditate cauſari docent.

§. 4. *Ego econtra ſecundam tanquam veriorem ſententiam ſequentibus probo mediis; 1. Quia vis narcotica curatur peculiaribus Alexipharmacis. 2. Quia pauca ejus grana maximum torporem, ſtuporem, imò etiam ipſam mortem inferre poſſunt. 3. Quia ſi à frigore aut calore oreretur hæc vis, omnia in ſimili gradu frigida aut calida eſſent narcotica, quod tamen abſurdum. Provenit igitur vis narcotica ab occulto quodam principio, inhærente ſubſtantiæ ſulphureæ. Id quod probat partìm maxima ejus toſtio, qua cum Sulphure ſimul omnem vim ſoporiferam exhalare conſtat, partìm Spiritus, arte chymica ex eo eductus, in quo vis illa hæret.*

Et hæc ſunt quæ de vi Opij narcotica & ſtupefaciente brevibus dicere placuit, plura qui vult, adeat Senn. L. 6. pract. part. 7. c. 1. p. m. 292. & ſeqq. Freitag. tract. de Opio c. 3. Winkl. de Opio L. 2. ſ. 2. c. 2. artic. 4. Eraſt. diſp. de Stupore.

§. 5. *Reſtat jam ut etiam paucis de Venenoſitate Opij agam. Hanc* Freitag. L. Cit. c. 4. p. m. 27. & ſeqq. *& alij prorſus ei denegant, alij, & quidem rectius, tribuunt. Illi ſenten-*

tiam ſuam firmant ſequentibus medijs. 1. *quia tantum juxta qualitates apertas nocet.* 2. *quia tum demum noxium eſt, cum indecenti quantitate aſſumitur,* wenn man das Maul zu ſehr darüber henget / *ut loquitur* Tidic. de Theriaca p. m. 52. 3. *quia non continuo, ubi ſumtum fuerit, corpus noſtrum immutat, ſed tum demum, cum actionis & mutationis principium à nobis conſequitur, hoc eſt, à calore noſtro, ut actu refrigeret, excitetur, & in actum deducatur.* 4. *quia incolæ agri Tridentini, ut Matthiol. ſcribit, affatim placentis ex ſemine papaveris nigri veſcuntur: Quin etiam Auſtrios & Stiriæ indigenas oleum ex ſemine papaveris nigri expreſſum in cibis continuò aſſumere conſtat.* 5. *quia Proſper Alpinus L. 4. de medic. Ægypt. apud Ægyptios, & Bellon. L.3. memorab. obſerv. c.14. apud Turcas Opij manducandi conſvetudinem jam dudum invaluiſſe referunt, Renodeus item & VVeckerus Antidot. Spec. L. 1. ſect. 16. ut & Hollerius ſcriptum reliquit, Guilielmum Rondoletium retuliſſe, quod viderit Hiſpanum in magno æſtu innoxiè ſemunciam Opij devorare. Deniq; 6 quia corrigitur ita, ut absq; metu exhiberi poſſit. Ex his omnibus* Freit. p. m. 32. *concludit, Opium ex ſe ſuaq; natura ad venena propriè referri non poſſe. Ad ultimam tamen Venenorum, quæ impropriè ſic nominantur, claſſem opium pertinere, dicit* p. m 27. *nec magis quam crocus aliaque immodica doſi ſumta interimere. Vocat verò ea impropriè venena, quæ, ut habet* c. 2. p. m. 8. *apertarum qualitatum ſummos gradus poſſident.*

§. 6. *Verum enim vero, ex hiſce ut expediamur, tenendum:*

1. Omne illud venenum eſſe, quod occultam, malignam & venenatam, & corpori noſtro peculiariter & per ſe noxiam qualitatem obtinet, ſive conjunctam habeat aliam aliquam, ob quam in uſum medicum trahi poſſit, ſive non

habe-

habeat. *Huc igitur refer narcotica & purgantia omnia, imprimis fortiora. Quare, male fecit Freit. dum* c. 1. p. m. 4. *de natura veneni eſſe ſcribit, nunquam eò reduci poſſe, ut cum natura noſtra in gratiam redeat. Et* p. m. 5. *Venena corpora eſſe deleteria aſſerit. Jam verò deleteria ſecundum* Gal. 6. Epid. comment. 6. t. 5. p. m. 386. *Et* de vict. rat. in morbis acut. comment. 2. t. 12. p. m. 237. *ea ſunt, quæ nullo unquam tempore neq; ægrotis omnibus neq; valentibus operam ferunt. Item* p. m. 7. Freit. *illa, quæ è venenorum claſſe in medicamentorum ordinem demigrant, multumq; poſſunt, ſi rectè uſurpentur, non eſſe propriè dicta Venena, male dicit.*

2. Non eſſe de veneni eſſentia ut hominem mox juguler, ſed ſolùmmodo ſufficere, ſi, ut loquitur *Cardanus L. 1. de venen. c. 1.* aptum ſit, vehementer nobis nocere occultâ agendi ratione. *Patet id ex Venenis, ſtoliditatem tantum, inſaniam ac fatuitatem cauſantibus.*

3. Non omne venenum eſſe cordi inimicum. *Neq; enim ulla cauſa eſt, inquit* Cl. Senn. L. 6. pract. part. 5. c. 1. p. m. 223. *quod alia, quæ, licet hominem non ſtatìm interficiant, corporis tamen alicui parti occulta qualitate nocent, inter venena referenda non ſint. Quare, male fecit* Freit. *dum* c. 1. p m. 5. *omne venenum cordi inſidiari docet.*

4. Quædam Venena nonnullos aliquo modo nutrire poſſe, licet tandem comedentibus exitium afferant. *Notanter dico (1) quædam, nonnulla enim, ut Arſenicum, Auripigmentum &c. plane non nutrire hominem, utpote cum nullas partes alimentoſas admixtas habeant, ipſe credo. (2) Nonnullos. Omnes enim indifferenter ijsdem nutriri poſſe non facile dixerim, ſed tantum eos, quibus quædam innatæ ſunt occultæ proprietates, appetitum hunc excitantes. (3.) Aliquo modo. Nam neque ſolis venenis, neq; etiam ſemper hominem ad ſatietatem nutriri poſſe affirmo. Male igitur fecit* Freit.

 dum

dum c. 4. p. m. 33. & ſeqq. *multis probare contendit, humanam naturam nunquam ſic adſveſcere poſſe Veneno, ut in alimentum demum cedat. Nam dum dicit. 1. Illa venena, quibus ex continuo uſu natura adſveſcere debet, potius debilitare eam, mecum ſentit. 2. Vt qualitatibus apertis & nobis congeneribus ſed extra moderationem natura ſeſe adaptare nequit, quomodo ijs demum aſveſcet, quæ planè ſunt contraria. Id ego nego; diuturnâ enim, (ut inquit* Winkl. de. opio L. 2. ſect. 1. coroll. 1. p. m. 67.) *aſſumtione tandem aliquò modo cum corpore in gratiam quaſi redire quædam poſſunt adverſa. 3. plane commentatium eſſe, temperamentum hominis & calorem noſtrum vivificum & humidum radicale poſſe in talem conſtitutionem verti, quæ ipſius revera ſit & certiſſima internecio, id ei libenter largior. 4. Neq́ venenum ipſas beſtias venenatas alere, ſed ab his in certis partibus detineri & colligi, & easdem ab ipſomet ſuo veneno interfici, id nego. Nam (1.) nonnulla animalia venenatiſſimis plantis & animalibus veſci planum eſt: Unicum tantum jam oppono Serpentem, quem bufonibus veſci, quis inficias ibit? Et (2) non ſequitur: Animalia venenata ipſomet ſuo veneno interficiuntur, E. nullo omnino veneno nutriuntur. Licet enim proprio interficiantur, alieno tamen nutriri teſtatur modo propoſitum exemplum.*

5. Nulla dari venena totius corporis calido innato ſimul & æqualiter inimica, ſed tantum certarum quarundam partium. *Illorum enim alterantium, quæ manifeſtis qualitatibus agunt, proprium eſt, ut non peculiariter hoc vel illud membrum, ſed totum omninò corpus alterent. Et, licet intemperies aliqua uni parti quam alij magis nocere queat, tamen, ut habet* Cl. Senn. L 6. pr. part. 5. c. 2. p.m.227. *id non facit quatenus venenum.*

6. Nulla dari Venena manifeſtis tantum qualitatibus

agen-

agentia. *Quia 1. eis non competit natura Venenorum, quæ conſiſtit in eo, ut occulto modo & per ſe corpus noſtrum lædat, hominemq́; in vitæ periculum conijciendi vim habeat. Et, ut vel cordi vel alicui alij parti ſit infeſtum. 2. Si darentur venena manifeſtè operantia, omnia in ſimili gradu conſtituta eſſent Venena, quod falſum.*

§. 7. *Et hæc ſunt, quæ præmittere placuit. Aggredior jam argumenta contra Venenoſitatem Opii §. 5. prolata. Et reſpondetur ad priora tria negando. Nam 1. Opium non tam juxta qualitates apertas quam occultas nocet. 2. In ſatis parva quantitate, etiam præparatum, maximum damnum inferre, teſtantur hiſtoriæ quamplurimæ. Memini Pharmacopœum quendam inſcio medico duobus ægrotantibus ad ſomnum conciliandum exhibuiſſe gr. iij. Laudani, ita ut quisq; gr iß. tantum aſſumſerit, quo ipſo præſtitit, ut jam æterno fruantur ſomno. Si verò id Laudanum præſtat, in cujus grano uno vix tertia pars Opij jam aliquomodo præparati reperitur, ut ex reſolutione compoſitionis ejusdem cuiq; videre licet, quid faciet Opium ipſum adhuc crudum? 3. Opium non conſequitur à nobis actionis & mutationis principium, ſed illud jam ante habet, quod tamen latet, & adeò cito vim ſuam exerere non poteſt, ob admiſtas partes heterogeneas, operationem ejus impedientes, quibus à calore noſtro ſeparatis, libere ſeſe poſtea exerit. Ad quartum argumentum reſpondetur diſtinguendo inter ſemen ac oleum papaveris, & inter Opium. Eſt enim, ut loquitur* Tidicæus de Theriaca pag. mihi 53. *diverſitas partium in una & eadem planta, aliis partibus hoc aliis aliud à natura datum, & in eadem etiam parte, propter partium in ea ad ſenſum non diſcretarum diverſitatem; aliud tota ſubſtantia aliud ſuccus ſeparatus operatur. Hinc fit quod alii tres in papavere conſtituant partes, Oleoſas, Terreſtriores & Aquoſiores. Adde, quod Opium non fiat ex ſemine maturo aut albo*

 quale

quale ad emulſiones, placentas & olea conficienda adhibent. Ad 5. Reſp. Turcarum Opium non eſſe verum Opium, ſed vel Meconium, vel Opium ex papavere albo confectum, aut, ſi ex nigro, impurum tamen. Imò, poſito non verò conceſſo, eſſe omninò verum Opium, non tamen mox ſequitur: Turcæ innoxiè Opio veſcuntur. E. Opium non eſt venenatum. Venenis enim aſvefieri, imò nutriri poſſe §. *6. aſſert. 4. oſtenſum. Et Turcas non ſine inſigni alteratione uti opio ex ipſo* Freit. *conſtat, dum* L. cit. c. 3. p. m. 23. *ſcribit, eorum, qui veſcuntur Opio, functiones deteriores reddi, eosq́ ebrios ac torpidos apparere, fieri comatoſos ac ſtupidos, inconſtantes &c. Et* c. 4. p. m. 36. *inquit: Qui opium edere ſoliti ſunt, torpidi, amentes deſidesq́ fiunt, nec tamē ita inſveſcūt, ut gravioribus innoxiè ſumendis naturā adaptarint, quinimò, ſic comparati ſunt, ut vehementioris uſurpatione planè & celeriter deficiant, utpotè ab alio jam enervati. Imò, ſicut non ſequitur, Opiophagi innoxiè veſcuntur ſerpentibus, E. ſerpentes non ſunt venenati: Sic neq́ hic ſequitur; Turcæ innoxiè Opio veſcuntur, E. non eſt venenatum. Regioni enim, Parentibus, tempori, ætati, imò & conſuetudini, ut rectè monet* Hipp. Aph. 17. ſect. 1. *aliquid concedendum eſt. Simili modo neq́ exemplum Hiſpani illius quicquam concludit, nam, aut Meconium fuit, aut Opium ex albo papavere paratum, aut impurum, aut peculiaris in eo* ἰδιοσυγκρασία, *aut licet verum & purum aſſumſerit Opium, non tamen concludi poteſt: Hiſpanus innoxiè in magno æſtu Opij ſemunciam devoravit E. Opium non eſt venenatum: A particulari enim ad univerſale non valet conſequentia. Deniq́, 6. ejus argumentum ſimiliter nihil infert, argumentatur: Quæcunq́ ita corriguntur ut absq́ metu exhiberi poſsint, non ſunt venena, Opium ita corrigitur, E. Majorem falſam eſſe conſtat ex* §. *6. aſſert.* I. *Unicum tantum hic propono Mercurium, quem venenum eſſe ne-*

mo

mo facile negaverit, ex eo tamen utiliſſima parari medicamenta, ſole meridiano clarius apparet.

§. 8. *Ego ex ſe & ſua natura Opium venenum eſſe probo ſequenti argumento:*

Quicquid (1) à corpore noſtro non mutatur, ſed illud potius mutat & corrumpit, (2) naturæ noſtræ maximè & peculiariter adverſatur, (3) in minima doſi ſymtomata generat graviſſima, & morbis venenatis propria, ut imprimis ſunt anxietates cordis graves, ſingultus, reſpiratio cordis parva &c. (4) non toti corpori indifferenter, ſed imprimis cerebro & cordi inimicum eſt. (5) Etiam externe quocunq; modo adhibitum jugulat, (6) alexipharmacis & bezoardicis impugnatur, Et (7.) etiam correctum ultra gr. 3. vix tutò ſumitur, illud venenum eſt:

Opium hæc omnia præſtat. E.

Utraq; præmiſſa ex ijs quæ ſupra dicta ſunt ſatis ſuperq; clara, ita ut jam ulteriori explicatione non indigeat.

Plura videantur ap. Cl. Senn. L. 6. pr. part. 7. c. 1. Freit. tract. de Opio c. 4. Winkl. tr. de opio L. 2. ſect. 1. c. 2. art 2. Hofman. de opio. Dœring. de opio & alios.

XVII.

Præfertur hodie præparatum & correctum, quod & Laudanum vocant, Crudo.

§. 1. *Et meritò. Cum enim viderent autores, præter inſignem quam habet caliditatem & ſiccitatem narcoſin quoq; & imprimis venenoſitatem maximas in eo habere vires, atq; ita impedire quo minus ſemper optatum absq; metu aſſequi potuerint finem, hinc unicè in id intenti fuerunt, quomodo exceſſum hunc corrigere, & ſine noxa medicamentum hoc nobiliſſimum exhibere poſſint. Id quod etiam feliciſſimè aſſecuti ſunt, unde Laudana Opiata orta, quæ nihil aliud ſunt quam Opium, varijs alexipharmacis & alterantibus admiſtis correctum. Dictum*

verò

verò eſt Laudanum, non ut Sagverius in ſcholiis ad Troch. Alipt. Moſch. Fernel. p. 259. *vult, quaſi Laudanon, quod ſcil. non ſit laudandum, cum ægris perniciem adducat, ſed quod Laudatum ſit medicamentum, (verba ſunt* Hartm. in. Croll. p. m. 309.) *ob inſignes ſcil. effectus ejus & operationes, quas in graviſsimis morbis, & atrociſſimis ſopiendis doloribus magno cum fructu experimur. Hinc* Croll. Baſil. Chym. p. m. 314. & Tenzel. exegeſ. chymiatr. part. 2. p. m. 77. *Laudanum laudabile medicamentum vocant, quod plane ſuo nomini reſpondet, ſi Laudanum dicas.*

§. 2. *Cautio verò hic adhibenda, & licet in omnibus alijs medicamentis Opium crudum adhibendum eſſe negemus, id tamen in Theriacæ compoſitione præcipimus, quicquid contra afferant* Quercet. Pharmacop. dogmat. p. 602. Freit. tr. de opio c. 6. p. m. 52. & 53. Barthol. in Exerc. Phil. Medic. 7. probl. 4. *qui plane & prorſus incorrecti opij uſum reprobant, etiam in Theriaca. Recto namq; conſilio, ut loquitur* Clariſſimus Dominus D. Beckherus de Theriaca p. m. 124. *crudum & non præparatum opium Theriacæ admiſcetur & admiſcendum eſt, ne fruſtremur in ſucceſſu & operatione theriacæ, quod olim accidit Galeno, dum omitteret Opium, ne etiam fruſtra à veterum ſententia receſſiſſe videamur, ne etiam experientiæ per tot ſecula confirmatæ contradicamus.*

XIIX.

Corrigenda verò venit in Opio Caliditas, Venenoſitas & Narcoſis.

XIX.

Caliditas corrigitur Frigidis, ut ſunt Succus Citri & Limonum, &c. Venenoſitas ſpecificis alexipharmacis, inter quæ primas meritò tenet Caſtoreum, huic ſucce-

ſuccedunt ſpiritus Vini, Aſa fœtida, Chinenſium Thee, Theriaca, Piper, Mirrha &c. Narcoſis tandem nimia mitigatur, non ſolùm leni Toſtione, ſed & iis omnibus, quæ vel Spiritus fixos liberant, vel halitus narcoticos obtundunt; Illa omnia ſunt calida, hæc frigida: utraq; principio quodã Specifico Anti-Narcotico imbuta

§. 1. *Circa correctionem Opÿ magna eſt autorum diſſenſio. Nam 1. in ejus manifeſta qualitate corrigenda frigiditatis defenſores calidis, caliditatis contra frigidis eam mitigandam eſſe cenſent. Vtriq; exceſſum prætendunt, atq; ſic contraria contrariis tollere volunt. Illi ut demonſtrent veritatem ſuæ ſententiæ, hos quoq; calidis, ut ſunt Caſtoreum, Spir. Vini, Piper &c. Opium ſuum corrigere demonſtrant. Miror demum (inquit* Freit. tr. de opio c. 5. p. m. 46.) *omnes narcoticam vim in frigiditate Opii negantes, eamq; ambiguè in calore pinguioris & Sulphureæ ſubſtantiæ aut occulta quadam qualitate ponentes, ad compoſitionem Opiatorum magnam calidorum ſyndromen recipere, nihilq; quod occultæ qualitati ſpecifice opponatur, vel inveniſſe vel admiſcuiſſe. Verum, non eſt quod miretur: Non enim calida ad compoſitionem Laudanorum recipiunt, quatenus ſunt calida, ſed quatenus vim quandam peculiarem obtinent, quæ venenoſitatem & nimiam Opÿ νάρκωσιν feliciter impugnant. Unde falſum etiam, eos nihil quod occultæ qualitati ſpecifice opponatur vel inveniſſe vel admiſcuiſſe. Porrò:* Freit. *ipſe* L. cit. p. m. 44. *Acetum & acida calidas vaporoſas & craſſas opÿ portiones corrigere poſſe admittit. Jam verò, ſi frigiditas excederet, non video quid opus ſit frigidis corrigentibus, cum Opÿ caliditas à frigiditate ſic jam frenata ſit, ut nulla ulteriori correctione indigeat.*

§. 2. *In venenoſitate verò corrigenda primum locum dedi Caſtoreo, & meritò; hoc enim quam maximè eandem im-*

pugnare omnes omninò conſentiunt. Hinc & à Gvainerio de venen. c. 9. *Bezoar opij, ab* Avic. *verò* L. 2. canon. tract. 2. c. 526. p. m. 278 & L. 4. fen. 6. tract. 1. ſum. 3. c. 1. p. m. 918. *Theriaca Opij jure ſalutatur.*

§. 3. *Addidi ſpiritum Vini, quem alij, quibus annumeratur* Hartm. in Croll. p. m. 309. & 313. *plane reijciunt; Alij, & rectius, commendant. Ego brevitatis ſtudioſus concludo verbis* Winkl. *quæ* L. 3. ſ. 1. c. 2. p. m. 170. & 171. *habet, in quibus ſimul omnia contrariæ ſententiæ argumenta proponuntur: Remaneat (inquit) gravis odor poſt extractionem, modo venenoſitas cum Spir. Vini maxima ex parte poſtmodum exhalet, vel diuturnâ infuſione corrigatur, neq; enim totũ 🜄 ſeparari poteſt: Attenuetur etiam per Spir. Vini & potentius operetur, modo cordi & ſpiritibus non amplius ita ſit contrarium; Intendat etiam vim narcoticam, neq; enim eandem extinguere mens eſt.*

§. 4. *Adjunxi præterea, tàm Aſam fœtidam, cum & eam* Avic. L. 4. fen. 6. tract. 1. ſum. 3. c. 1. p. 918. *Theriacam Opij nominet. Quàm potionem Chinenſium Thee dictam, quam* Bontius de medic. Indor. p. m. 97. *exſiccantis dicit eſſe qualitatis, ac ſomnum prohibere, dum vapores è ventriculo in cerebrum adſcendentes abſumit. Herbula unde hoc Thee conficitur, teſte* Eodem L. cit. *bellidis ſive conſolidæ minoris folia refert, cum parvis in ambitu inciſuris, hujus foliorum exſiccatorum manipulum in ferventem lebetem, ad hoc paratum, conijciunt Indi, ac ad ſufficiens tempus ebullire ſinunt, quem liquorem, qui ſapore ſubamarus eſt, calidum ſorbent.*

§. 5. *Porrò, ad vim Narcoticam mitigandam rectè commendavi Toſtionem, non verò, ut* Quercet. *vult* Pharmac. dogmat reſtit. p. 658. *eo usq;, donec omnem ferè odorem amittat, & omninò ſiccum reddatur inſtar Aloës; hoc modo enim omne Sulphur aufertur, quo ablato, vis quoq; narcotica aufertur, quæ in Sulphure hærebat: Sed, ut rectè conſentiente* Senn. Winkl.

& a.

& aliis Freit. c. 5. p. m. 47. *monet, magna hic adhibenda cautio, ne immodica ad nimiam ſiccitatem fiat toſtio, qua vis hypnotica & anodyna omninò exſpirat.*

§. *6. Reſtat ut etiam pauca de Plateri correctione addantur, qui Opium ſolis odoratis corrigit. Aſt, ſi odorata illa ſimul ſint ſpecificè contraria, ea obtundere concedo, ſin minus, ea vim opii infringere poſſe nego.*

Plura de Correctione Opii genuina qui deſiderat, adeat Quercet. Pharmac. dogmat. reſtit. c. 14. Senn. L. 2. pract. part. 7. c. 1. p. m. 296. & ſeqq. Barthol. Exerc. Phil. Medic. 7. probl. 2. Freit. tr. de Opio c. 5. Winkl. tr. de Opio L. 2. ſect. 2. c. 2. artic. 5. p. m. 156. & L. 3. ſect. 1. c. 1, 2. 3. 4. 5. 6. & 7. Dœring. tr. de Opio. Hartm. tr. de Opio & alios.

XX.

Opio correcto Fermentatio accedat neceſſum eſt, qua omnia inter ſe miſcentur, & corrigenda à corrigentibus debitè vincuntur.

XXI.

Doſis Laudani eſt à gr. 1, ad gr. 3. pro diverſitate ſcil. ſubjectorum & morborum.

Senn. *quidem* c. de vigiliis p. m. 235. & Minſicht. in armament. ſuo p. m. 71. & ſeqq. *ad gr. 6. usq; aſcendunt; Verum, cum hæc doſis, ſi de vero intelligatur Opio, maximo cum periculo ſit conjuncta, in minori potius ſubſiſtendum puto. Vel, quod tutiſſimum eſt, ut monet* Clariſſ. Dn. Præſes *doſes partiendæ, & poſt trium quatuorve horarum intervalla uſus Laudani repetendus, ſic enim quod primâ non expediebatur doſi, altera feliciſſimè ſuccedit.*

XXII.

Vſus ejus vel Primarius eſt vel Secundarius.

XXIII.

Primarius, Dolorem lenire & Somnum conciliare.

Secun-

XXIV.

Secundarius, Naturam confortare, Frigidam intemperiem tollere, Humorum acrimoniam mitigare & incraſſare, Eorundemq́ motum inhibere &c.

§. 1. *Eſt ſane & circa Uſum opij ac opiatorum magnum autorum diſsidium. Alij illud tanquam præſentaneum venenum planè reijciunt, & ex medicorum ægro planè eradicare conantur. Verum, rectè* Croll. Baſil. Chym. p.m.315. *Mirum, inquit, atq́ iterum mirum, cur à quibusdam ſciolis Opii uſus intra corpus formidetur, cum Laudanum Opiatum ab omnibus venenis & impuritatibus liberum ſit, ut taceam præſtantiſsima corrigentia admixta. Videatur etiam* Primeroſ. de vulgi Error. in Medic. L. 4. c. 44. p.m.209. *Alii omni ætati & cuicunq́ morbo prodeſſe contendunt, ut videre eſt apud Minſichtum & alios. Ex aut cum Opio, inquit* Freit. c. 6. p. m. 53. *producuntur & comparantur Pharmaca, adverſus omnes totius corporis morbos & ſymtomata. Et* p. m. 55. *Medicamenta Opiata ad omnis generis morbos uſurpantur. Alii contra non omni ætati & cuicunq́ affectui convenire docent; Panaceam, ait* Senn. L. 6. pract. part. 7. c. 1. p. m. 297. *in medicamentis Opiatis facere velle, & jactare Laudanũ, quocunq́ etiam modo præparatum, omni ætati & cuiq́ morbo convenire, Empirici potius eſt quam rationalis medici. Alii denique tantum externum ejus uſum approbant, internum reijciunt.*

§. 2. *Ego tertiam amplector ſententiam, & tam internè quam externè adhibenda eſſe opiata volo, non tamen omni ætati, nec omni tempore, nec in quocunq́ affectu, & magna cũ circumſpectione. Cum inſignis ſit tam ægrotantium quam circumſtantiarum diverſitas. Vide fuſius hæc omnia tractantem* Cl. Senn. Freit. Dœring. Winkl. Hartm. & alios.

Et hæc ſunt quæ hac vice de Opio pro tenuitate ingenij mei proponere volui, debui, quæ ut à Lectore gratioſiſsimo æqui boniq́ conſulantur, humillimè rogo. In materia namq́ tam ardua, in qua hactenus multi magni deſudarunt viri,

Quod ſi digna tua minus eſt mea pagina laude,
At voluiſſe ſat eſt.

T A N T V M.